

# Protokół

## 11. posiedzenia 5. sesyi VII. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 25. kwietnia 1900 roku.

Początek o godzinie 10 minut 50 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Modest Karatnicki, Stanisław Niezabitowski, Andrzej Potocki, Mieczysław Urbański.

Obecnych posłów 100.

Ze strony Rządu: c. k. Radca Dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół dziewiątego posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół dziesiątego posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzania.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 25. kwietnia 1900, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Komisji petycyjnej Ls: 1738, 2752.

Komisji szkolnej Ls: 1739, 1740, 2758.

Wydziałowi krajowemu Ls: 1741, 1742, 2749, 2750, 2753, 2754, 2759, 2760, 2761, 2784, 2787.

Komisji dla reformy agrarnej Ls: 1744, do 2748, 2762, do 2781.

Komisji prawniczej Ls. 2751.

Komisji kolejowej Ls.: 2785, 2788.

Komisji budżetowej Ls.: 2786, 2789.

Po odczytaniu petycji Ls. 2787 komitetu kościelnego obrz. łacin. w Krośnie o subwencję na restaurację kościoła farnego przemawia p. Trzeciecki, popierając tę petycję.

Sekretarz p. Urbański odczytuje spis dalszych petycyj, które przydzielono odnośnym komisjom, jak wyżej.

Marszałek poświęca dłuższe wspomnienie pośmiertne śp. Biskupowi tarnowskiemu ks. Ignacemu Łobosowi.

Izba przez powstanie uczciła pamięć zmarłego.

Marszałek oświadcza, iż udzielił urlopów p. Koziębrodzkiemu na 4 p. Osuchowskiemu na 7 dni.

Izba udziela urlopów pp. Madeyskiemu i Siemiginowskiemu do końca sesji sejmowej, głosując nad udzieleniem urlopu każdemu z powyższych posłów oddzielnie.

Marszałek oznajmia, iż ks. infułat Walczyński, administrator dyecezyi tarnowskiej zawiadomił, iż z powodu zajęć dyecezyalnych nie może brać udziału w obradach sejmowych.

Przemawia pod względem formalnym p. Kazimierz Badeni i wnosi imieniem komisji budżetowej, ażeby wszystkie petycje które dziś odczytane zostały i te, które odtąd wniesione zostaną, przekazane zostały wprost Wydziałowi krajowemu, o ile tyczą się budżetu.

Izba bez rozprawy uchwała ten wniosek.

Członek Wydziału krajowego p. Chamiec odpowiada na interpelację p. Soleckiego i towarzyszy w sprawie wypracowania projektu szczegółowego kolei wązkotorowej Przeworsk-Bachórz

Członek Wydziału krajowego p. Wereszczyński odpowiada na interpelacje :

1) p. Bojki i towarzyszy w sprawie zawieszenia wykładów na politechnice we Lwowie,

2) p. Jabłońskiego i towarzyszy w sprawie fundacyi Dra Jana Towarnickiego z Rzeszowa.

Izba przystępuje do porządku dziennego, którego punktem pierwszym jest :

Pierwsze czytanie wniosku posła Potoczka o włościach rentowych.

Przemawia p. Potoczek, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi odesłanie tego wniosku do komisji dla reformy agrarnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Pierwsze czytanie wniosku posła Kramarczyka w sprawie obwałowania Wisły w powiecie Białskim od rzeki Białki aż do ujścia Przemszy.

Przemawia p. Kramarczyk, uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi odesłanie tego wniosku do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje :

Sprawozdanie Wydziału krajowego o udzieleniu gminie w Horodyszczu bazylińskim koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Bug między Horodyszczem bazylińskim a Wołswinem.

Sprawozdawca p. Chamiec, odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone projektem następującej uchwały :

#### U c h w a ł a

o udzieleniu gminie w Horodyszczu bazylińskim koncesyi do pobierania opłat mytniczych od przewozu przez rzekę Bug między Horodyszczem bazylińskim a Wołswinem.

#### Art. I.

Na przeciąg lat pięciu od wejścia w wykonanie tej uchwały nadaje się gminie w Horodyszczu bazylińskim powiatu sokalskiego prawo do pobierania myta od przewozu przez rzekę Bug między Horodyszczem bazylińskim a Wołswinem pod warunkiem utrzymywania przedmiotu omyconego w dobrym stanie, własnym kosztem, z zastrzeżeniem, że analogicznie do postanowień zawartych w §. 38 ust. 12. ustawy drogowej z dnia 5. lipca 1897. Dz.ust. kraj. Nr. 43., w razie niedopełnienia powyższego warunku, uprawniony będzie Wydział powiatowy do objęcia, za zgodą politycznej władzy powiatowej, przedmiotu omyconego w bezpośredni zarząd własny na koszt i niebezpieczeństwo gminy w Horodyszczu bazylińskim.

## Art. II.

Opłatę myta pobierać należy wedle następującej taryfy:

a) od każdej sztuki bydła pociągowego w zaprzęgu 4 (cztery) h.;

b) od każdej sztuki bydła pociągowego nie w zaprzęgu, od bydła pędzonego ciężkiego i koni wierzchowych 2 (dwa) h.;

c) od każdej sztuki bydła pędzonego drobnego 1 (jeden) h.;

d) od jednej osoby 2 (dwa) h.

Konie, woły, krowy, muły, osły, należą do bydła ciężkiego, zaś cielęta, źrebięta, owce, kozy i świnie do drobnego.

Od bydła niesionego, lub wiezionego wozem nie opłaca się żadnej należności.

Zwierzęta, które ssą i przy matkach idą, są wolne od wszelkiej opłaty mytniczej.

## Art. III.

Przy poborze myta mają być zastosowane ogólne przepisy o uwolnieniu od opłaty myta lub o niżeniu tejże.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda. Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca wnosi przyjęcie tej uchwały *en bloc*.

Izba uchwała przyjęcie powyższej uchwały *en bloc*, poczem w oddzielnem głosowaniu uchwała cały projekt uchwały *en bloc*.

Uchwalivszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba powyższy projekt uchwały w trzecim czytaniu bez czytania.

Następuje:

Sprawozdanie Wydziału krajowego o uzupełniającym wyborze posła na Sejm krajowy z miasta Lwowa.

Sprawozdawca p. Vayhinger odczytuje sprawozdanie Wydziału krajowego, zakończone następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy wybór JE. dra Leonarda Piętaka, na posła z miasta Lwowa uznać za ważny.

Izba uchwała powyższy wniosek bez rozprawy.

Marszałek oznajmia, iż zamierza odebrać przyrzeczenie poselskie od posłów, których wybór uznano na tej sesji dotychczas za ważny i wzywa w tym celu sekretarza do odczytania roty przyrzeczenia.

Sekretarz p. Urbański, odczytuje rotę przyrzeczenia w języku polskim.

Po odczytaniu roty przyrzeczenia, posłowie Piętak, Krasicki, Górka, składają przyrzeczenie podaniem ręki Marszałkowi.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego z przedłożenia Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego.

Sprawozdawca p. Schnell, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o krajowej szkole gospodarstwa lasowego za rok 1899.

II. Sejm uchwała następujący nowy etat płac nauczycieli stałych krajowej szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, uchylając tem samem etat dawniejszy, uchwalony w dniu 16. maja 1893 r. i 8. lutego 1897 r.

a) Dyrektor a zarazem profesor fachowy: płacy stałej 4.800 kor. i dodatek aktywalny (na pomieszkanie) w kwocie 840 kor., tudzież pięć dodatków pięcioletnich po 400 kor. każdy,

b) Dwaj profesorowie do nauki zawodowej leśniczej po 3.280 kor. płacy stałej i 720 kor. rocznie dodatku aktywnego (na pomieszkanie) tudzież po pięć dodatków pięcioletnich po 400 kor. każdy.

c) Trzej nauczyciele-adjunkci po 2.400 kor. płacy stałej i 600 kor. dodatku aktywnego (na pomieszkanie) tudzież po pięć dodatków pięcioletnich po 300 kor. każdy.

III. Sejm przyznaje dyrektorowi krajowej szkoły gospodarstwa lasowego, počawszy od dnia 1. stycznia 1900 roku dodatek osobisty w kwocie 1.200 koron rocznie.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje więc do rozprawy szczegółowej i uchwała bez rozprawy powyższe wnioski komisji, głosując nad każdym z tych wniosków I. II. III. oddzielnie.

Następuje:

Sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego o średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Sprawozdawca p. Vivien, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Komisji gospodarstwa krajowego, dotyczące sprawozdania Wydziału krajowego o krajowej średniej szkole rolniczej i folwarku w Czernichowie.

Przemawia p. Stojałowski.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała powyższy wniosek komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku posła Pilata w sprawie wychodźstwa robotników rolnych do Niemiec.

Sprawozdawca p. Czaykowski Władysław-Wiktor, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji, sprostowawszy poprzednio omyłkę druku, a mianowicie przed słowem: „poleca“ dodać należy cyfrę: „III“.

Sejm wzywa e. k. Rząd:

I. aby zebrał jak najdokładniejsze daty o ludności, wychodzącej w roku 1900 na czas robót polnych do Niemiec, tudzież do innych krajów, z uwzględnieniem płci wieku oraz zatrudnienia, mianowicie czy to są robotnicy nie mający gruntu ni domu, czy też właściciele gruntów lub domów, albo wreszcie członkowie rodziny właścicieli gruntowych;

II. aby poddał ścisłemu nadzorowi przedsiębiorstwa pośredniczące w dostarczaniu robotników i wydał tymczasem w drodze rozporządzenia przepisy, określające ich działalność, a to w celu ułatwienia kontroli i zapobieżenia wyzyskiwaniu ludności Przedsiębiorstwom tym należy zakazać wymawiania sobie, iż zapłata dla robotników, których następczy, ma być wypłacaną na ręce pośredniczącego przedsiębiorstwa.

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu aby popierał usiłowania organizacji pośrednictwa pracy w zawodzie rolniczym w obrębie naszego kraju, mianowicie przez stowarzyszenia rolnicze.

Sprawozdaniem powyższem załatwione są petycje do L 474, 619, 473, 442, 443, 440, 852, 853, 854, 855, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080.

Przemawia p. Stojałowski.

Przemawia p. Stadnicki.

Przemawia p. Średniawski i stawia następującą poprawkę:

1) Aby do wniosku I. komisji dodać po słowie „gruntowych“ słowa: „jaka jest przyczyna, która ich zmusza do szukania zarobku za granicą kraju“.

2) Zamiast ustępu wniosku komisji zaczynającego się od słowa „poleca“ a kończącego się słowem, „rolnicze“ umieścić ustęp następujący:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby jak najrychlej przedłożył projekt ustawy dla zaprowadzenia biur stręczeń pracy w całym kraju, bądź to w porozumieniu z c. k. Rządem, względnie początkowych giełd pracy, bądź też w inny sposób“.

Wreszcie, jako osobny dodatkowy ustęp, umieścić rezolucję:

„Wzywa się c. k. Rząd, ażeby nie utrudniał wydawania paszportów i książek roboczych ludności chcącej pójść za zarobkiem“.

Przemawia p. Komisarz rządowy Radea Dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Przemawia p. Pilat.

Przemawia p. Niebyłowiec.

Przemawia p. Wachnianin.

Przemawia p. Stojalowski.

P. Urbański wnosi na zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, iż p. Urbański wniósł zamknięcie rozprawy ogólnej i podaje ten wniosek formalny pod uchwałę Izby.

Izba uchwała formalny wniosek p. Urbańskiego na zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, iż do głosu zapisany jest p. Kramarczyk.

Przemawia zapisany do głosu p. Kramarczyk.

Przemawia p. sprawozdawca.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Sejm wzywa c. k. Rząd:

I. aby zebrał jak najdokładniejsze daty o ludności, wychodzącej w r. 1900 na czas robót polnych do Niemiec, tudzież do innych krajów, z uwzględnieniem płci, wieku oraz zatrudnienia, mianowicie czy to są robotnicy nie mający gruntu ni domu, czy też właściciele gruntów lub domów, albo wreszcie członkowie rodziny właścicieli gruntowych.

Marszałek odczytuje poprawkę p. Średniawskiego do wniosku I. komisji.

Izba popiera tę poprawkę p. Średniawskiego.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała wniosek I. komisji, a następnie w oddzielnym głosowaniu uchwała Izba poprawkę p. Średniawskiego, który to wniosek I. komisji, i zgłoszoną doń poprawkę p. Średniawskiego Marszałek odczytuje.

Sprawozdawca czyta:

II. aby poddał ścisłemu nadzorowi przedsiębiorstwa pośredniczące w dostarczaniu robotników i wydał tymczasem w drodze rozporządzenia przepisy, określające ich działalność, a to w celu ułatwienia kontroli i zapobieżenia wyzyskiwaniu ludności. Przedsiębiorstwom tym należy zakazać wymawiania sobie, iż zapłata dla robotników, których nastęrczały, ma być wypłacaną na ręce pośredniczącego przedsiębiorstwa.

Przemawia p. Średniawski.

Marszałek zwraca uwagę, iż druga poprawka p. Średniawskiego ma zastąpić ten wniosek komisji, który zaczyna się od słowa „poleca“ a który według sprostowania p. sprawozdawcy ma być opatrzony cyfrą „III“, motywowanie zatem p. Średniawskiego nie dotyczy II. wniosku komisji.

Izba bez rozprawy uchwała II. wniosek komisji.

Sprawozdawca czyta:

III. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby popierał usiłowania organizacji pośrednictwa pracy w zawodzie rolniczym w obrębie naszego kraju, mianowicie przez stowarzyszenia rolnicze.

Sprawozdaniem powyższem załatwione są petycje do L. 474, 619, 473, 442, 443, 440, 852, 853, 854, 855, 1076, 1077, 1078, 1079, 1080.

Marszałek odczytuje poprawkę p. Średniawskiego, postawioną w miejsce wniosku III. komisji.

Izba popiera powyższą poprawkę p. Średniawskiego.

Przemawia p. Pilat.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Średniawskiego, postawioną w miejsce wniosku III. komisji.

Sprawozdawca p. Czaykowski Wład. Wiktor przemawia pod względem formalnym.

Marszałek udziela wyjaśnienia co do poprawki p. Średniawskiego, postawionej zamiast wniosku III. komisji, i zapytuje p. Średniawskiego, czy stawia poprawkę swą „obok“, czy jak pierwotnie zapowiedział „zamiast“ wniosku III. komisji.

P. Średniawski oświadcza, iż stawia tę poprawkę „obok“ wniosku III. komisji.

Izba uchwała wniosek III. komisji, a w oddzielnym głosowaniu odrzuca poprawkę p. Średniawskiego, postawioną do tego wniosku komisji.

Marszałek odczytuje dodatkową poprawkę p. Średniawskiego, postawioną do wniosków komisji.

Izba popiera dodatkową poprawkę p. Średniawskiego.

Przemawia p. Średniawski.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba odrzuca dodatkową poprawkę p. Średniawskiego, postawioną do wniosków komisji.

Marszałek oznajmia, iż ma zamiar zamknąć posiedzenie i wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacji.

Sekretarz p. Urbański odczytuje:

### W n i o s e k.

Zważywszy, że jak z jednej strony żałą się robotnicy na brak zarobku w kraju, a z drugiej strony pracodawcom nieraz brak jest robotnika i że nie wiadomo częstokroć, w której części kraju, względnie miejscowości jest większa podaż pracy, a mniejszy popyt o nią, i na odwrót;

zważywszy, że jak poucza przykład Biura pracy, przez gminę miasta Lwowa założonego, które w kilku miesiącach przeszło 3 tysiące robotników umieściło i pracę tymże dało, bezpłatne biura pracy, informując szukających pracę, o zapotrzebowaniu robotnika i prowadząc wykazy podaży i popytu pracy, oddałyby krajowi ogromną usługę i powstrzymałyby ruch emigracyjny, podpisani wnoszą:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał i zajął się sprawą bezpłatnych biur pośrednictwa pracy, a przedewszystkiem utworzeniem takich biur przy każdym Wydziale powiatowym.

Lwów, dnia 25. kwietnia 1900.

Wnioskodawca:  
Górka.

Rayski, Jabłoński, Bednarski, E. Michałowski, Karol Dzieduszycki, Jakliński, T. Merunowicz, Wiśniewski, Stadnicki, Stecki, Sękowski, Słotwiński, Pilat, Olpiński, Michalski.

## W n i o s e k.

Zważywszy, iż z powodu niemożności zawarcia w 1898 roku ugody Austro-Węgierskiej rozporządzeniem cesarskim z 9. lipca 1898 Nr. 119. Dz. u. p. moc obowiązująca ustawy z 20. czerwca 1888 roku Nr. 95. o podatku konsumcyjnym od spirytusu przedłużoną została na kampanię gorzelnianą 1898/9.

Zważywszy, że — po przyjeździe do skutku w 1899 roku ugody z Węgrami — rozporządzeniem cesarskim z 17. lipca 1899 roku Nr. 120. Dz. u. p. część II. zmieniona została ustawa z 20. czerwca 1880 Nr. 95. Dz. u. p. — a zarazem w §. 3. tegoż cesarskiego rozporządzenia wypowiedzianą została zasada: że regulacya indywidualnego rozdziału kontyngentu ma być w krajach w Radzie państwa reprezentowanych samoistnie — drogą osobnego rozporządzenia przeprowadzoną.

Zważywszy następnie, że nie są wiadome powody — dlaczego dotąd indywidualny rozdział kontyngentu, pomiędzy nowo powstałe gorzelnie rolnicze — nie przyszedł do skutku i dlaczego przedsięwzięty jeszcze na podstawie ustawy z 4. sierpnia 1891 roku Nr. 114. Dz. u. p. rozdział kontyngentu także i na kampanię gorzelnianą 1899/900 zatrzymany został.

Zważywszy w końcu, że był ekonomiczny gospodarstw, gdzie istnieją nowe gorzelnie rolnicze dotąd żadnym stałym kontyngentem nie obdzielone — lub gdzie dawne gorzelnie rolnicze nader małym obdzielone są kontyngentem — jest zagrożony, gdyż są pozbawione racjonalnych warunków istnienia.

Sejm wzywa c. k. Rząd:

By jak najrychlej Radzie państwa przedłożył projekt ustawy, dotyczący regulacyi indywidualnego rozdziału kontyngentu spirytusowego na dalszy okres, rozpoczynający się kampanią gorzelnianą 1900/901, na zasadzie zupełnego równouprawnienia wszystkich, a więc tak dawnych jak i nowych

gorzelnii rolniczych, i by rozdział ten, w sposób rzeczywistej potrzebie odpowiadający — a więc na zasadzie obszaru odnośnego gospodarstwa z gorzelnią rolniczą związanego, z uwzględnieniem ich produkcji przeprowadził.

Lwów, dnia 25. kwietnia 1900.

Wnioskodawca:

Klemens Dzieduszycki w. r.

Stecki, Starzyński, Krasicki, Czecz, Rozwadowski, Bielański, Sozański, Męciński, Theodorowicz, Borkowski, Gorayski, Witold Niezabitowski, Rayski, Skałkowski, Trzeciecki, Cieński, Urbański, Gniewosz.

Marszałek oznajmia, iż pierwsze czytanie tych wniosków umieści na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

Sekretarz p. Urbański czyta:

## I n t e r p e l a c y a

do Wysokiego Wydziału krajowego.

Zważywszy, że w powiecie grybowski są drogi gminne zaniedbane przez Wydział powiatowy grybowski z gminy Stróże do gminy Polna, szuter nie jest dotychczas rozsypany z roku 1899. na gościńcu prowadzącym ze Stróży do gminy Polna, przyzmy szutru nietykane, a droga pozostaje bardziej w złym stanie, co uniemożliwia przejazd.

Podpisani zapytują Wysoki Wydział krajowy, czyby nie raczył wglądnąć w tamtejszą gospodarkę Wydziału powiatowego w Grybowie, dlaczego szuter z r. 1899. nie został rozsypany na gościńcu z gminy Stróże do gminy Polna?

Lwów dnia 6. kwietnia 1900.

Interpelant:

Data w. r.

Krempa, Potoczek, Milan, Bernadzikowski, Bojko, Styła, Wójcik, Kramarczyk, Średniawski, Ostapczuk, Niebyłowiec, Warzecha, Szwed, Nowakowski, Hamorak.

Sekretarz p. Andrzej Potocki czyta:

## Interpelacya

do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego, we Lwowie.

Zważywszy, że regulacya Ropy i Wisłoki w powiatach Gorlice i Jasło niezbędnie jest potrzebną, które wyrządzają wielkie szkody w gruntach, a osobliwie w paru miejscach dosięga już do gościńca rządowego w powiecie jasielskim jedynie tylko Wisłok o skromne trzy metry w oddaleniu od gościńca rządowego, — dlatego podpisani zapytują Wysoki c. k. Rząd, czy nie raczyliby w jak najkrótszem czasie przystąpić do uregulowania tychże dwóch rzek ze względu na bezpieczeństwo komunikacyi publicznej oraz ochronienia gruntów przyległych.

Lwów dnia 6. kwietnia 1900.

Interpelant:  
Data

Szwed, Nowakowski, Hamorak, Kramarczyk, Średniawski, Styła, Ostapczuk, Niebyłowicz, Warzecha, Krempa, Milan, Potoczek, Dr. Bernadzikowski, Bojko, Wójcik.

## Interpelacya

do Jaśnie Wielmożnego Pana Komisarza rządowego.

Do spraw piekących, które domagają się jak najrychlejszego uregulowania ustawowego — należy bezprzecnie handel naftą. Pierwotnie przywiązany do koncesyi, od czasu zaliczenia go nowelą przemysłową z r. 1883. do przemysłów wolnych, przybrał handel nafty takie rozmiary, że dziś nie znajdzie się sklepiku najlichszego w najodleglejszym zakątku kraju, w którymby nie sprzedawano nafty — nie dziwnego, bo artykuł ten podobnie jak sól, stał się dziś nieodzownie potrzebny tak dla bogacza jak i dla biedaka. W sprawie sprzedaży, przewozu i przechowania nafty istnieje wprawdzie rozporządzenie ministeryalne z dnia 17/8 1865 Dz. p. p. Nr. 40. i z 10/2 1868 Dz. p. p. Nr. 13., rozporządzenie to jednak nie bywa należycie przestrzegane; a mianowicie ze strony właścicieli destylarni nafty, którzy puszczają w świat różne gatunki

nafty, lepsze lub gorsze, lecz można powiedzieć, że niema w handlu całkiem takiej nafty, jakiej się domagają powyższe rozporządzenia, t. j. by punkt zapłoniczenia wynosił 30° R. Nafta o tym punkcie zapłoniczenia jest zwaną niezapalną i nie przedstawia wielkiego niebezpieczeństwa. W handlu natomiast znajduje się przeważnie nafta zapalająca się już przy zwykłej temperaturze. — Jest to tak zwana nafta gospodarska, wychodząca już jako taka z rafinerji pod nazwą „zapalna“ — innych gatunków nieco lepszych punkt zapłoniczenia waha się od 15°—20° C., nie znalazłem jednak w mojej praktyce kilkunastuletniej, przynajmniej na prowincyi, nafty, któraby posiadała punkt przepisany ustawą. Nadto znajdują się w handlu falsyfikaty. I tak niesumienni przekupnie fabrykują sztucznie naftę, mieszając t. z. oleje ciężkie n. p. olej solarowy (nieopodatkowany) z pewną częścią benzyny. Przez tę kombinacyę otrzymuje się mieszaninę bardzo niebezpieczną, bo wprost wybuchającą. Że się to mimo nadzoru odbywać musi na dość znaczną skalę, świadczy o tem niemały popyt na ów olej solarowy, który niemal wyłącznie bywa używanym do fabrykacyi sztucznej nafty. Obecnie wobec podrożenia cen nafty wskutek kartelu i równoczesnego obniżenia cen benzyny, obawiać się należy, że fabrykacya ta odbywać się będzie na wielką skalę.

Kiedy starostwo nowotarskie przed kilku miesiącami, po przeprowadzonej rewizyi handlów i składów naftowych, przy której to sposobności nie znaleziono ani jednego gatunku nafty przepisanej jakości, celem uchronienia ludności od nieszczęśliwych wypadków zwróciło uwagę kupców na istniejące w tej mierze rozporządzenia i zakazało sprzedaży nafty zapalnej, natenczas rafinerje powiadomione o tem rozporządzeniu przez swych odbiorców, podniosły okrzyk zgromy, że znalazła się władza, która „oddaną już dawno do archiwum ustawę wydobyła na światło dzienne i chce ją obecnie stosować“ oraz że „jak



długie i szerokie „Austro-Węgry, ani w jednym miejscu, oprócz może Nowegotargu rozporządzenie to nie bywa stosowanem, dodając, że rafnerye „przyjęły cichaczem ustawę wydaną dla cesarstwa niemieckiego“, która nawiasem mówiąc, jest o wiele liberalniejszą od powołanego powyżej rozporządzenia.

Otóż z tego widzimy, że właściciele rafinerij produkują i puszczają w obieg bezkarnie liche gatunki nafty, nie licząc się wcale z ustawami austriackimi, z drugiej zaś strony władze powołane do przestrzegania ustaw obowiązujących nie mogą z całą ścisłością tych ustaw stosować, gdyż ścisłe przestrzeganie tychże dla braku w handlu nafty przepisanej jakości równałoby się zakazowi użycia nafty do oświetlenia — dlatego też najczęściej ustawa ta nie bywa przestrzegana. Nic też dziwnego, że licha nafta jest jedną z przyczyn tak częstych u nas pożarów, (dworzec tatrzański w Zakopanem) oraz nieszczęśliwych u nas wypadków pociągających za sobą nierzadko śmierć, a bardzo często trwałe kalectwo. W r. 1897. np. zmarło wskutek poparzenia 313. osób, z których zapewne lwia część postradała życie wskutek poparzenia naftą.

Otóż ze względu, że w handlu naftą panuje chaos i zamięszanie, wskutek czego ludność narażoną jest na różne niebezpieczeństwa i straty materyalne, podpisani, mając na oku dobro ogółu, zapytują Wysoki

Rząd, czy nie byłby skłonnym 1) wglądnać w tę sprawę i wydać odpowiednie rozporządzenie, któreby usunęło samowolę właścicieli rafinerij i zarazem by ochroniło ludność kraju od nieszczęśliwych wypadków i klęsk powodowanych użyciem lichych gatunków nafty — 2) czy nie zachciałby ze względu, że nadzór i kontrola nad sprzedażą nafty po powiatach jest bardzo trudna, przez co staje się nieraz illuzoryczna, ustanowić specjalne organa do kontrolowania jakości nafty przy rafineriach.

Lwów dnia 25. kwietnia 1900.

Interpelant:

Dr. J. Bednarski

Karol Dzieduszycki, Dr. Bernadzikowski, Jabłoński, Wachnianin, T. Merunowicz, E. Michałowski, Kramarczyk, Barwiński, L. Wiśniewski, Żardecki, Hupka, Schnell, Górka, Klemensiewicz, Bojko.

Marszałek oznajmia, iż interpelacye te odstąpi stosownie do ich treści p. Komisarzowi rządowemu i Wydziałowi krajowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 26 kwietnia 1900 roku, godz. 10 rano i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godz. 3. m. 30 po południu.

Marszałek krajowy:

*Stanisław Badeni w. r.*

Sekretarze:

*Stanisław Niezabitowski w. r.*

*Andrzej Potocki w. r.*

